



Länsstyrelsen  
Västerbotten

Yttrande

1 (3)

Datum  
2025-03-10

Diarienummer  
10346-2024

Landsbygds- och  
infrastrukturdepartementet  
li.remiss@regeringskansliet.se

## Yttrande över promemorian En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter (Ds 2024:25)

Er beteckning: LI2024/00880

### Sammanfattning

Länsstyrelsen delar bilden av att det finns ett stort behov av att skapa fler platser på häkten och anstalter och att det behöver ske genom en utbyggnad av sådana anläggningar. Länsstyrelsen anser dock att förslagen i delar inte stämmer överens med systematiken i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och att de kan undergräva förtroendet för kommunernas detaljplaneprocess. Länsstyrelsen avstyrker förslagen om att utöka möjligheten att använda tidsbegränsade bygglov och att vid permanenta bygglov tillåta fler avvikelser. Länsstyrelsen lämnar synpunkter över förslagen om att tillfälliga häkten och anstalter ska få byggas i extraordinära situationer och att ett skydd som tryggar markförsörjningen bör utredas vidare.

### Avsnitt 6.2 Tidsbegränsade bygglov – utökas, förenklas och förlängs

Utredningens förslag innebär bl.a. att det för häkten och anstalter inte ska krävas att en åtgärd är av tillfällig karaktär för att tidsbegränsat lov ska kunna ges. Det ska inte heller krävas att det är tekniskt och ekonomiskt rimligt att återställa platsen eller byggnadsverket. I stället ska det räcka att det är tekniskt möjligt att återställa. Tidsbegränsat lov ska även kunna ges för åtgärder som uppfyller kraven för ett permanent bygglov.

Förslagen innebär en risk att häkten och anstalter som är permanenta kommer uppföras med stöd av tidsbegränsade lov. Länsstyrelsen anser att permanenta åtgärder bör prövas mot kraven för permanenta bygglov. Den ordning som föreslås riskerar att

medföra att den åtgärd som redan utförts blir styrande för den efterföljande detaljplaneprocessen. Länsstyrelsen anser att förslagen inte stämmer överens med systematiken i plan- och bygglagen.

Länsstyrelsen noterar också att det sannolikt inte går fortare att handlägga en ansökan om tidsbegränsat lov om förutsättningarna för permanent lov är uppfyllda.

## Avsnitt 6.3 Permanenta bygglov – fler avvikelser får godtas

Utredningen föreslår att bygglov ska få ges för ett häkte eller en anstalt om åtgärden avviker från detaljplan eller områdesbestämmelser när avvikelsen gäller bebyggelsens omfattning, utformning eller placering.

Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att detaljplaner har en långtgående giltighet. De tas fram genom en demokratisk process som bl.a. säkerställer medborgarinflytande och innebär tydliga spelregler för byggandet i ett område. I processen tar kommunen ställning till var det är lämpligt att lokalisera bebyggelse och hur den ska utformas. Anstalter och häkten har typiskt sett stor omgivningspåverkan. Enskilda bör kunna lita på att bestämmelserna i en detaljplan i huvudsak är gällande, vilket inte är fallet om obegränsade avvikelser från en plan kan tillåtas. Länsstyrelsen anser att förslaget riskerar att undergräva förtroendet för kommunernas detaljplaneprocesser och att det inte stämmer överens med systematiken i plan- och bygglagen.

De bedömningar kommunen har gjort i en detaljplan har stor betydelse när byggnadsnämnden i det enskilda ärendet prövar anpassningskravet i 2 kap. 6 § PBL och omgivningskravet i 2 kap. 9 § PBL. Bygglovsprövningen kommer i dessa delar bli komplicerad i ärenden som gäller stora avvikelser från detaljplan. Stora avvikelser från detaljplaner kan också leda till fler överklagningar av bygglov.

Länsstyrelsen noterar också att det bör vara möjligt att göra mindre ändringar av en detaljplan, t.ex. tillåta en ytterligare våning eller att utöka det markområde som får bebyggas, behöver enligt länsstyrelsen mening inte nödvändigtvis vara en särskilt lång process.

## Avsnitt 6.4 Tillfälliga häkten och anstalter ska få byggas i en extraordinär situation

Utredningen föreslår att regeringen ska få meddela föreskrifter om tidsbegränsade undantag från vissa bestämmelser i PBL om brottsligheten ökar i viss omfattning. Länsstyrelsen anser att en ökning av brottsligheten i samhället inte är en lika tydligt avgränsad händelse som de som omfattas av dagens undantagsregler, exempelvis naturkatastrofer och krig. Det bör även beaktas att en hög brottslighet kan pågå under lång tid. Vidare är det inte tydligt definierat när undantaget får användas. Det framgår t.ex. inte om det är tillämpligt om brottsligheten ökar på grund av att ett visst beteende kriminaliseras eller att straff skärps.

## Avsnitt 6.8 Ett skydd som tryggar markförsörjningen bör utredas vidare

Rätt lokalisering av bebyggelse leder till stora tidsvinster i byggprocessen. Det är därför bra att verka för att trygga markförsörjning för häkten och anstalter (exempelvis i den översiktliga planeringen). Det allmänna intresset att kunna bygga tillräckligt med häkten och anstalter kan dock inte jämföras med de riksintressen som är kopplade till en viss geografisk plats.

## De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Margareta Biström med chefsjurist Per Lundström som föredragande.